

ОБРАЗОТВОРЧІ ЗАСОБИ У КАЗКАХ ОСКАРА УАЙЛЬДА

Для творчої манери О.Уайльда властиві певні мовностилістичні засоби, які визначають особливості його ідіостилю. Серед них виділено персоніфікацію, метафори та порівняння, які посилюють оцінно-чуттєве сприйняття творів та здійснюють виражально-зображальну функцію. Домінувальним засобом експресивного синтаксису у казках О.Уайльда визначено інверсію та полісиндетон.

Ключові слова: образотворчі засоби, тропи, персоніфікація, естетизм, експресивність, «декоративний» стиль, казкова оповідь, експресивний синтаксис, виразність, інверсія, полісиндетон.

Художній світ письменника – царина захоплююча і неповторна. Майстерне вживання тропів та фігур надає творові образності, емоційності, привабливості. Оскар Уайльд, який був теоретиком естетизму, надавав великого значення мовно-естетичному аспектові своїх творів. Він задіював різноманітні стилістичні засоби, щоб висловлювати свою естетичну концепцію.

О.Уайльд відомий не тільки завдяки роману «Портрет Доріана Грея» та п'єсам, але й збіркам авторських казок, у яких він майстерно створив чарівний світ, наповнений персоніфікованими образами тварин, птахів, казкових істот, явищ живої і неживої природи.

Серед лінгвістичних досліджень в основному є праці, які розглядають естетичне начало у творчості О.Уайльда [4], репрезентацію емоційності у його казках [1], особистість самого автора через призму його творчості [3]. Проте немає комплексного висвітлення засобів образотворення, виявлення яких є актуальним у світлі антропоцентричності сучасних лінгвістичних досліджень, спрямованих на вивчення ідіостилю, лінгвістичних особливостей та засобів створення експресивності певних літературних жанрів, що й стало предметом нашої розвідки.

Образотворчі засоби, які ще «називають художніми засобами, зображально-виражальними, а навіть прикрасами мовлення, змістовними квітами» [2, 226], мають багатовікову історію вивчення.

Тропи (метафори, метонімії, порівняння, символи) є квінтесенцією художнього тексту казок О. Уайльда. Вони моделюють портретне й пейзажне зображення, почуття і переживання героїв, емоції і внутрішній світ.

У тропейчних парадигмах казок Уайльда спостерігаємо переважно семантичні моделі, які будуються на образах «світу природи» – живої (образи тварин, птахів, комах, рослин) та мертвої (камені, мінерали, метали).

У системі порівнянь часто трапляються образи квітів та коштовного каміння, золота і срібла: *His hair is dark as the hyacinth-blossom, and his lips are red as the rose of his desire; but passion has made his face pale ivory, and sorrow has set her seal upon his brow* [5, 24]. За допомогою персоніфікованих образів пристрасті й жалю авторові вдається не тільки передати зовнішні риси Студента, але і його психологічний стан і переживання.

Об'єктом порівнянь часто слугують образи птахів і тварин: *... her nostrils are shaped like the wings of a swallow* [5, 171]; *My roses are red, as red as the feet of the dove* [5, 26]; «приємні» речовини повсякденного життя: *... His lips are sweet as honey, and his breath is like frankincense* [5, 27]; персоніфіковані явища природи: *Pale was it, at first, as the mist that hangs over the river – pale as the feet of the morning, and silver as the wings of the dawn* [5, 29].

У художній оповіді Уайльд використовує лексеми на позначення дорогоцінних металів та мінералів, таким чином насичуючи її блиском і декором: *High above the city, on a tall column, stood the statue of the Happy Prince. He was gilded all over with thin leaves of fine gold, for eyes he had two bright sapphires, and a large red ruby glowed on his sword-hilt* [5, 9]; *Surely love is a wonderful thing. It is more precious than emeralds, and dearer than opals* [5, 24].

Потяг до декоративного мистецтва завжди був важливою рисою естетизму Оскара Уайльда. Дослідники вказують, що О.Уайльд розробив особливий «декоративний» стиль оповіді [4]. Усе, що він змальовує, є витонченим і вишуканим, наприклад, опис Русалоньки: *Her hair was as a wet fleece of gold, and each separate hair as a thread of fine gold in a cup of glass. Her body was a white ivory, and her tail was of silver and pearl. Silver and pearl was her tail, and the green weeds of the sea coiled round it, and like sea-shells were her ears, and her lips were like sea coral* [5, 131]. Метафори та порівняння стають механізмами візуалізації образу, вони створюють неповторні портретні характеристики і деталі.

Поняття краси в О.Уайльда асоціюється не тільки з коштовностями, але й з квітами: *Two tiny slipper with big pink rosettes peeped out beneath her dress as she walked... and in her hair, which like an aureole of faded gold stood out stiffly round her pale little face, she had a beautiful white rose* [5, 101]. Квіти стають компонентами епітетних структур та порівнянь: «*She is like a white rose!*» they cried [2, 57]; *He had dreamy violet eyes* [2, 57]. Спостерігаємо розгорнуті порівняння, які створюють цілі образні полотна: ... *he was white and delicate as sawn ivory, and his curls were like the rings of the daffodil. His lips were like petals of a red flower, and his eyes were like violets by a river of pure water, and his body like the narcissus of a field where the mower comes not* [5, 189]. Для інтенсифікації зображуваних характеристик автор подає їх у контрасті, використовуючи антитезу: *And every year he became more beautiful to look at, so that all those who dwelt in the village were filled with wonder, for, while they were swarthy and black-haired, he was white and delicate as sawn ivory, and his curls were like the rings of the daffodil* [5, 187].

Стилю казкової оповіді О.Уайльда не притаманна лаконічність фрази. Хоча конструкція речень є здебільшого простою, але вплив естетичної манери спричинив насичення оповіді розлогіми описами. О.Уайльд володів багатою фантазією і надзвичайно повно і мистецьки змальовував героїв, інтер'єри, пейзажі. Це знайшло відображення в активному використанні підрядних речень, багаторазовому розширенні початкового повідомлення через приєднання великої кількості сурядних речень, засобом зв'язку між якими слугують приєднувальні сполучники *and* і *but*. Повтор, ампліфікація цих сполучників: 1) забезпечують синтаксичну неперервність тексту; 2) створюють чіткий ритмічний малюнок, що підпорядковується авторській естетичній настанові; 3) виділяють кожен приєднаний за допомогою сполучника компонент речення; 4) посилюють напругу оповіді, поступово підводячи читача до трагічної розв'язки. Особливо це простежується на прикладі казки «Соловей і троянда», у тексті якої є чергування сполучників *and*, *but*, *so* на початку майже кожного нового абзацу. Повтор і паралелізм сполучників створює ефект нерозривної оповіді, сповненої трагізму і напруги: *But the tree cried to the Nightingale to press closer against the thorn... So the Nightingale pressed closer against the thorn... And a delicate flush of pink came into the leaves of the rose... And the tree cried to the Nightingale to press closer against the thorn... So the Nightingale pressed closer against the thorn... And the marvelous rose became crimson... But the Nightingale's voice grew fainter, and her little wings began to beat, and a film came over her eyes* [5, 29].

Проте домінувальним засобом експресивного синтаксису у казках О.Уайльда є інверсія. Майже у кожному абзаці присутні інверсовані конструкції: *Sweet is the scent of the hawthorn, and sweet are the blue bells that hide in the valley* [5, 27]. Вони набувають особливого увиразнення у складі паралельних структур: ... *louder and louder grew her song* [5, 29]; *Bitter, bitter was the pain, and wilder, wilder grew her song* [5, 29]. Ці речення не лише інверсовані, вони є вагомими з погляду паралелізму та протиставлення, які дають змогу увиразнити та акцентувати міру ознаки. Тон змінюється з висхідного на низхідний, що створює особливий ритм казкової оповіді, додаючи їй експресивності та вишуканості.

Інверсовані структури не тільки акцентують певні деталі зображення, але й надають оповіді емоційності, часто трагічності. Особлива роль інверсованих конструкцій спостерігається у казці «Рибалка та його душа». Передаючи то наполегливість у діях, то наснагу, то відчай, вони стають домінувальною ознакою оповіді: *Even to the sea will I return, and to the little bay* [5, 170]; *Yet never did she rise out of the sea to meet him, nor in any place of the sea could he find her ...* [5, 173]; ... *and ever did his Soul tempt him by the way, but he made it no answer, nor would he do any of the wickedness that it sought to make him do, so great was the power of the love that was with him* [5, 171]. Остання інверсована фраза неодноразово повторюється у тексті, акцентуючи основний мотив казки.

Саме через синтаксичний малюнок О.Уайльдові вдається передати драматизм ситуації, коли море винесло на сушу тіло мертвої Русалоньки: *And the surf took it from the waves, and the foam took it from the surf, and the shore received it, and lying at his feet the young Fisherman saw the body of the little Mermaid. Dead at his feet it was lying* [5, 174]. З метою створення напруги автор наповнив цей уривок полісиндетоном, ампліфікацією сполучників, які виконують не тільки приєднувальну, але й експресивну функцію, градацією, паралельними конструкціями, повтором.

Отже, казки О.Уайльда наповнені екзотичними описами природи і людини. Оригінальні образні креації О.Уайльда зумовлені його естетичними принципами і часто базуються на контрастному зображенні. Експресивний синтаксис казок письменника є засобом увиразнення художньої мови та наповнення її різними емоційними відтінками. Домінувальними синтаксичними засобами є інверсія та полісиндетон. Уміло використовуючи тропи і стилістичні фігури, передаючи своє світовідчуття та здійснюючи емоційно-експресивний вплив на читача, О.Уайльда створив «декоративний» стиль оповіді, який засвідчив його справжнім художником поетичного слова.

Список використаних джерел

1. Пікалова А.О. Особливості репрезентації емоційності в текстах англomовних авторських казок / А.О. Пікалова // Учёные записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Сер.: Филология. Социальные коммуникации. – Том 25 (64). – № 1. – Ч. 1. – С. 379-383.
2. Сербенська О. Образотворчі засоби в публічному тексті / О. Сербенська // Теле- та радіожурналістика. – 2013. – Вип. 12. – С.225-238.
3. Янченко Ю. В. Особливості інтерпретації особистості і творчості Оскара Уайльда в сучасних шкільних підручниках та методичних розробках / Ю.В. Янченко // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2011. – Вип. 3(1). – С.46-54.
4. Янченко Ю. В. Художньо-естетична своєрідність казок Оскара Уайльда [Текст] / Ю.В. Янченко // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2009. – Вип. 3(1). – С.74-80.
5. Oscar Wilde. The Happy Prince and other Stories / Oscar Wilde. – Penguin books, 1994. – 204 p.

Every author has some peculiarities of text creating and set of stylistic devices which define his individual style. Oscar Wilde as the theoretic of aesthetics paid great attention to the aesthetic aspect of his works. Tropes (metaphors, metonymies, similes) are the quintessence of his aesthetic world. They model portrait and landscape descriptions, feelings and emotions of the main characters. In trope paradigms of Wilde's tales we observe semantic models which are based on the images of Nature – live (images of animals, birds, insects, plants) and dead (images of precious stones, metals, minerals). Oscar Wilde worked out a special 'decorative' style of writing, his descriptions are exquisite and sophisticated, his metaphors and similes visualize the image and create unforgettable portraits. To intensify the description he often uses antithesis.

The structure of Wilde's sentences is simple, but there are numerous compound and complex sentences which enable the author to give detailed descriptions. The most frequently used conjunctions are and, but. Oscar Wilde employs them to add additional details of description or to intensify the narration. Repetition of these conjunctions: 1) provides syntactic cohesion of the text; 2) creates rhythm which makes his stories expressive and elaborate like poetry; 3) emphasises each added component; 4) intensifies the suspense of the story leading the reader to the tragic denouement.

The dominant devices of expressive syntax of Oscar Wilde's fairy tales are inversion and polysyndeton. Inverted constructions become especially expressive in parallel structures. Polysyndeton, repetition, climax and anticlimax create the atmosphere of suspense and elevated prose.

Keywords: *stylistic devices, tropes, personification, aesthetics, 'decorative' style, fairy-tale narration, expressive syntax, repetition, inversion, polysyndeton.*

Отримано: 22.10.2014 р.

УДК 811.161.2:81'373.2

Горбач О.С.

АНТРОПОНІМИ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ДАНИЛЕНКА «ГАЗЕЛІ БІДНОГО РЕМЗІ»

У статті досліджуються літературні антропоніми сатиричного роману «Газелі бідного Ремзі» Володимира Даниленка. Визначаються структурно-семантичні й виражальні можливості літературних антропонімів, їх сатиричний потенціал, несподівані авторські експерименти.

Ключові слова: *власне ім'я, літературний антропонім, антропонімікон, сатира, гумор.*

Творча палітра майстра художнього слова має у своєму арсеналі низку засобів творення сатиричного ефекту. З-поміж них є антропоніми, які беруть участь у побудові художнього образу, в реалізації авторської концепції світобачення, й у різний спосіб залучають нові рівні впливу на читача.

Ономастика у гуморі та сатирі, на думку Ю. Карпенка, – це дуже сильний засіб. Утім, у різних авторів він звучить із різною силою й різним ступенем дотепності [2, 37]. Робота письменни-